

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՆԱԽԱԼՍԱՐԱՆ

Ռ.Կ.ՍԱՔԱՊԵՏՈՅԱՆ

ԲԱՌԳՐՔՈՒՅԿ

Ա	Բ	Գ
Դ	Ե	Զ
Է	Ը	Թ

ՆՈՐ ԵՎ ՆՈՐԱԿԱԶՄ
ԲԱՌԵՐ ՀԱՅԵՐԵՆՈՒՄ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Ռ. Կ. ՍԱՔԱՊԵՏՈՅԱՆ

ԲԱՌԳՐՔՈՒՅԿ

Նոր և նորակազմ բառեր հայերենում

ԵՐԵՎԱՆ
ԵՊՀ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
2014

ՀՏԴ 809.198.1:801.316.1
ԳՄԴ 81.2Հ-4
Ս 294

*Հրատարկության է
երաշխավորել ԵՊՀ
հայ բանասիրության
ֆակուլտետի խորհուրդը*

Խմբագիր՝ պրոֆ. Յ. Ավետիսյան

Սաքապետոյան Ռ.Կ.

Ս 294 Բառգրքույկ, Նոր և նորակազմ բառեր
հայերենում/ Ռ. Սաքապետոյան; -Եր.:ԵՊՀ
հրատ., 2014 – 80 էջ:

Ներկայացվող բառգրքույկը ընդգրկում է նորահայտ և քիչ
հայտնի բառեր հայերենում, որոնք ստեղծվել են վերջին
շրջանում օտար բառերի փոխարեն. դրանք հնարավորություն
են տալիս ամբողջական պատկերացում կազմել հայերենի
բառապաշարային տեղաշարժերի մասին և միաժամանակ
շրջանառության մեջ դնել մի շարք նորակազմ հայերեն բա-
ռեր:

Բառգրքույկը օգտակար կարող է լինել ուսուցիչների, լրա-
գրողների, ուսանողների և առհասարակ հայերենի հարցերով
հետաքրքրվողների համար:

ՀՏԴ 809.198.1:801.316.1

ԳՄԴ 81.2Հ-4

ISBN 978-5-8084-1849-3

© ԵՊՀ հրատարակչություն, 2014

© Սաքապետոյան Ռ.Կ., 2014

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Նորակազմ բառերի հարցը միշտ էլ եղել է վիճահարույց և առիթ է տվել բուռն վեճերի, որոնք այսօր էլ երբեմն-երբեմն բռնկվում և մարում են զանգվածային լրատվամիջոցներում: Ընդ որում, իշխում են տրամագծորեն հակադիր մոտեցումներն ու կարծիքները. կամ փնտվում և հողին են հավասարեցվում առհասարակ նորակազմությունները և կամ էլ խրախուսվում են իրոք անբարեհունչ և անհեթեթ բառերը: Մեծ մասամբ գերակշռում են անհատական-սուբյեկտիվ մոտեցումները, որոնք հիմնվում են սեփական ճաշակի ու ըմբռնումների վրա: Ծայրահեղություններից չեն խուսափել նույնիսկ մեր այն մեծերը, որոնց ավանդը մայրենի լեզվի մշակման ու զարգացման մեջ անգնահատելի է: Նորաբանությունների հակառակորդներին հիշեցնենք այս հարցերի վերաբերյալ Թումանյանի ու Տերյանի տեսակետները, որոնք չդիմացան ժամանակի քննությանը...

Լեզուն ինքն է ընտրում իր զարգացման բնական ուղին, և ոչ մի ժխտողական կամ ներբողական վերաբերմունք չի կարող փոխել իրերի բնական ընթացքը, ինչպես որ չկարողացան նրա վրա ազդել 40-ական թվականներին մեր լեզվին «ստալինյան ուկագով» սոսնձված **«ռեսպուբլիկան ու պարտիան, կոնստիտուցիան ու ռոնյուցիան»...**

Ամենից առաջ նշենք, որ նորաբանություններ կոչվող այս բառախմբի մի մասը համարյա թե արտացոլված չէ հրապարակի վրա եղած բառարաններում, ավելի ճիշտ՝ այս բառաշարքը պատշաճ ձևով առանձնացված չէ հայերենի ընդհանուր բառային կազմում: Դրանց մի մասը տեղ է գտել մեր «Արևմտահայերեն-արևելահայերեն ուղղախոսական - բացատրական բառարանում» (Ե. 2000), ապա առավել լրամշակված «Արևմտահայերեն-արևելահայերեն նոր բառարանում» (Ե. 2011), որտեղ դրանք հանդես չեն գալիս որպես **գլխաբառեր**, այլ տրվում են այդ բառերի հայերեն տարբերակների վերջում՝ ցույց տալու համար, թե մինչև այդ հայերեն նորաբանության գործա-

ծութունը որ օտարաբան ձևն էր մեզանում տարածված, ինչպես, օրինակ՝ **հանրագիտարան** բառի բացատրության վերջում բերվում է նաև **էնցիկլոպեդիա** ձևը, որը մեզանում գործածվում էր մինչև 60-70-ական թվականները: Այս բառգրքուկում բոլոր օտարաբան ձևերը տրվում են իբրև գլխաբառեր: Դա հնարավորություն է տալիս ի մի բերել բոլոր այն բառերը, որոնց օտար ձևերի փոխարեն այսօր գործածվում են դրանց հայեցի ձևերը: Սա միաժամանակ օգնում է ընդհանրացնելու լեզվի մեջ կատարվող բառապաշարային տեղաշարժերը, ցույց տալու լեզվի զարգացման միտումները և, ամենակարևորը, ընթերցողի ձեռքը տալու մի համառոտ ու գործնական ուղեցույց, որտեղ արձանագրված են նոր և նորագույն բառեր՝ հաճախ առաջին անգամ շրջանառության մեջ դրվող: Դրանց մի զգալի մասը գալիս է արևմտահայերենից, քիչ չեն նաև արևելահայ իրականության մեջ ստեղծվածները: Երբեմն տրվում են մի քանի հոմանիշներ՝ ընթերցողին թողնելով դրանցից որևէ մեկին նախապատ-

վություն տալու հարցը: Հայերեն նորակազմությունների հետ տրվում են նաև ռուսերեն և անգլերեն համարժեքները (անգլերենի գծով խորհրդատու՝ Կարապետ Սաքապետոյան):

Քանի որ բառգրքույկը առաջին հերթին նախատեսված է լայն հանրության համար, ուստի բառերի բացատրություններում տրվում են դրանց **հանրագիտական** և ոչ **նեղ մասնագիտական** իմաստները:

Բառգրքույկում տեղ գտած ոչ բոլոր բառերն են, որ արժանացել են բառգրքույկի հեղինակի դրական գնահատականին, ոչ բոլորն են, որ վրստահաբար արժանանալու են մասնագետների ու հանրության հավանությանը: Հեղինակը, նման «վիճահարույց» բառերը ներմուծելով բառգրքույկի մեջ, փորձում է դրանք ներկայացնել համընդհանուր ուշադրության, այսպես ասած՝ «փորձաքննության», քանի որ ամենից ճիշտ և արդար դատավորը Նորին մեծություն **Ժամանակն** է:

Համառոտագրությունների ցանկ

Ախտ. -----	Ախտաբանական
Ած. -----	Ածական
Արաբ. -----	Արաբերեն
Արվ. -----	Արվեստ
Բժշկ. -----	Բժշկական
Գերմ. -----	Գերմաներեն
Երժշտ. -----	Երաժշտական
Երկրչ. -----	Երկրաչափական
Թատ. -----	Թատրոն
Իրավ. -----	Իրավաբանական
Լեզվ. -----	Լեզվաբանական
Կենդ. -----	Կենդանաբանական
Կենս. -----	Կենսաբանական
Կզմխս. -----	Կազմախոսական
Մաթ. -----	Մաթեմատիկական
Մարզ. -----	Մարզական
Շին. -----	Շինարարական
Ոճար. -----	Ոճաբանական
Պատմ. -----	Պատմական

Ռազմ. ----- Ռազմական
Տեխն. ----- Տեխնիկական
Տնտես. ----- Տնտեսագիտական
Փիլ. ----- Փիլիսոփայական
Քիմ. ----- Քիմիական
Ֆիզ. ----- Ֆիզիկա
Ֆր. ----- Ֆրանսիական

Ա

Աբստրակցիոնիզմ – գ. Վերացապաշտություն, абстракционизм, abstractionism.

Աբստրակցիոնիստ – ած.գ. Վերացապաշտ, абстракционист, abstractionist.

Ագնոստիցիզմ – գ. (փ/իլ.) Աշխարհի ճանաչելիությունը մերժող ուսմունք՝ Պատճառագիտություն, агностицизм, agnosticism.

Ագրեսիվ – ած.գ. Հարձակունակ, агрессивный, aggressive.

Ագրեսիվություն – գ. Նախահարձակունակություն, агрессивность, aggressiveness.

Ագրեսոր – ած.գ. Միջազգային իրավունքի տեսանկյունից՝ այլ երկրների նկատմամբ ռազմական նախահարձակում իրականացնող՝ սպառնալով նրա ինքնիշխանությանը՝ Հարձակապաշտ, агрессор, aggressor.

Ադապտացիա – գ. Կենդանի էակների հարմարվելը շրջապատող միջավայրին՝ Հարմարակում, адаптация, adaptation.

Աթերոսկլերոզ – գ. (*ախտ.*) Երակների պատերի կարծրացում և անցքի նեղացում՝ **Պնդերակություն**, атеросклероз, atherosclerosis.

Ալերգիա – գ. (*ախտ.*) Գերզգայնության կամ այլ պատճառներով առաջացած հիվանդություն՝ **Հատկախտ**, аллергия, allergy.

Ալիբի – գ. (*իրավ.*) **Այլուրեքություն**, **այլուրություն**, **այլուրկա**, алиби, alibi.

Ալտրուիզմ – գ. Ուրիշների մասին անշահախնդրորեն հոգալը՝ **Այլասիրություն**, альтруизм, altruism.

Ալտրուիստ – գ. Ուրիշներին անշահախնդրորեն սիրող՝ հոգացող՝ **Այլասեր**, альтруист, altruist.

Ալտրուիստական – շժ. **Այլասիրական**, **Անանձնական**, **Այլանձնական**, альтруистический, altruistic.

Ակադեմիա – գ. **Վաճառ**, академия, academy.

Ակադեմական – շժ. գ. **Վաճառորդ**, **Վաճառական**, 1. Академический, 2. Академик, academic.

Ակորդ – գ. (*երժշտ.*) Երեքից ոչ պակաս տարբեր բարձրության ձայների միաժամանակյա համադրություն, որոնք լսողությամբ ընկալվում են իբրև ձայնային միասնություն՝ **Դաշնուրդ**, аккорд, accord.

Ակորդեոն – գ. **Ձեռնադաշնակ**, аккордеон, accordion.

Ակրոստիքոս – գ. Ոտանավորի սկզբնատառերով կազմվող անուն՝ **Տայրանուն**, акростих, akrostikos.

Ակցիա – գ. (տնտես.) **Բաժնետոմս**, **Բաժնեթուղթ**, акция, share.

Ակցիոներ – գ. (տնտես.) **Մասնակից**, **Շահընկեր**, **Արժեթղթերի սեփականատեր**՝ **Բաժնետեր**, **Բաժնեկից**, акционер, shareholder.

Ակումուլյատոր – գ. (տեխն.) **Կուտակիչ**, **Ուժա-հավաք**, аккумулятор, battery, accumulator.

Ամպլուա – գ. (թատ.) Դերասանի ներաշխարհին և կարողություններին պատշաճող դեր՝ **Հատկա-դեր**, ампуа, line.

Անագրամ – գ. Բառախաղի տեսակ, որ կազմվում է բառերի կամ տառերի փոխատեղումով՝ **Անդ-րատառություն**, анаграмма, anagram.

Անալոգիա – գ. (փիլ., լեզվ.) Առարկաների, երևույթների և հասկացությունների միջև ընդհանրություն՝ ըստ որոշակի հատկանիշի՝ **Համաբանություն**, аналогия, analogy.

Անատոմիա – գ. (*ախտ.*) **Վազմախոսություն, Վազմաբանություն, анатомия, anatomy.**

Անատոմիական – գ. (*ախտ.*) **Վազմախոսական, Վազմաբանական, анатомический, anatomical.**

Անատոմիստ – գ. (*ախտ.*) Մարմնամասերն ուսումնասիրող մասնագետ՝ **Վազմախոս, Վազմաբան, анатомист, anatomist.**

Անարխիստ – գ. Օրինական իշխանության դեմ գործող՝ **Անիշխանական, анархист, anarchist.**

Անարխիզմ – գ. **Անիշխանականություն, анархизм, anarchism.**

Անաֆոր – գ. (*ոճաբ.*) Ճարտասանական հնարանք՝ կազմված բառի կամ արտահայտության տարածն կրկնություններով՝ **Հարակրկնություն, анафора, anaphora.**

Անեմոգրաֆ – գ. Քամու արագությունն ու ուղղությունը արձանագրող սարք՝ **Հողմագիր, анемограф, anemograph.**

Անեկդոտ – գ. 1. Պատահար, միջադեպ: 2. Ծիծաղաշարժ կարճ պատմություն: 3. **Մանրադեպ, анекдот, anecdote.**

Անսամբլ – գ. **Համույթ**, ансамбль, band, ensemble.

Անտեննա – գ. 1. **Ալեհավար**, принимающая антенна, 2. **Ալեցիր**, передающая антенна, antenna.

Անտիցիպացիա – գ. (լեզվ.) Բառի մեջ հնչյունի կրկնությունը իր տեղում արտասանվելուց հետո հնչյունի հավելում՝ **Հարասում**, **Հարասություն** (օր.՝ կանանչ, ճանանչել), антиципация, anticipation.

Անտրոպոմորֆիզմ – գ. (փիլ.) **Մարդակերպություն**, **Մարդանմանություն**, **Մարդեղություն**, антропоморфизм, anthropomorphism.

Աորտա – գ. (կզմիս.) Սրտից դուրս եկող մայր երակ՝ **Բներակ**՝ **Սրտափող**, аорта, aorta.

Ապենդիցիտ – գ.(ախտ.) Որդանման ելունի բորբոքում՝ **Կուրադետապ**, аппендицит, appendicitis.

Ապրիորի – ած. մ. (փիլ.) Փորձից անկախ՝ **Հառաջագունե**, **Անդրանցական**, **Վերանցական**: априори, a priori /լատ./, a priori

Ասթմա – գ. (ախտ.) Շնչելու դժվարություն՝ **Շնչարգելություն**, **Դժվարաշնչություն**, **Հեղձուկ**, астма, asthma.

Ասիստենտ – գ. Գլխավոր գործողի մոտ օգնական՝ **Առընթերակա**, ассистент, assistant.

Ավանգարդ – ած.գ. 1. Առաջին գծի վրա գտնվող:
գ. 2. (*ռազմ.*) Ռազմական միավորում, որ գնում է
առջևից և հետախույզի դեր է կատարում՝ **Առա-
ջապահ**, авангард, avanguard.

Ավանգարդիստ – (*արվ.*) Ուղղություն արվես-
տում և գրականության մեջ՝ **Հառաջապահ**, аван-
гардист, avant-gardist.

Ավտոբուս – գ. **Հանրակառք**, автобус, bus.

Ավտոմատ¹ – Ինքնիրեն աշխատող՝ **Ինքնեկ**, ав-
томат, automatic.

Ավտոմատ² – գ. Ջենքի տեսակ՝ **Ինքնաձիգ**, Արա-
գահարված, автомат, machine gun.

Ավտոմոբիլ – գ. **Ինքնաշարժ**, автомобиль, сар.

Ատոմ – գ. **Հյուլե**, **Կորիզ**, **Միջուկ**, атом, atom.

Ատոմային – ած. **Ատոմական**, **Հյուլեական**, **Կո-
րիզային**, атомный, atomic.

Ատրոֆիա – գ. Սննդի պակասությունից մարմնի
հյուսվելը՝ մաշվելը, նիհարելը՝ **Օյուրանք**, атро-
фия, atrophy.

Արթրիտ – գ. (*ախտ.*) Հոդերի բորբոքային հիվան-
դություն՝ նյութափոխանակության խախտման

հետևանքով՝ **Հոդաբորբ**, **Հոդատապ**, **Հոդագարու-թյուն**, артрит, arthritis.

Արիերգարդ – գ. (*ռազմ.*) Ջորաշարժի մեջ գտնվող բանակի ետևից գնացող և նրա թիկունքը պաշտպանող զորամիավորում՝ **Վերջապահ**, арьергард, arearguard.

Արիստոկրատիա – գ. **Ազնվապետություն**, аристократия, aristocracy.

Աուդիենցիա – գ. Ունկնդրություն բարձրաստիճան անձի մոտ՝ **Լսուրդ**, аудиенция, audience.

Աուդիո-վիդեո – ած. Լսելու և դիտելու՝ **Լսատեսողական**, аудио-видео, audio-video.

Աուդիտ – գ. (*տնտես.*) Կրկին քննելը՝ ստուգելը՝ **Վերաքննություն**, **Հաշվեստուգում**, аудит, audit.

Բ

Բազա – գ. 1. Պատվանդան: 2. Նեցուկ, հենարան: 3. Ռազմական հենարան՝ **Խարիսխ**, база, 1. Pedestal, 2. support, 3. military base.

Բազալտ – գ. Մսակուճ: **базальт**, basalt

Բազային – ան. Հենարանային՝ Խարսխային, базовый, basic.

Բալ – գ. Երկրակեղևի ցնցումների ուժգնության չափման միավոր՝ **Ուժաստիճան**, балл, point

Բալ – գ. (մարզ.) **Նիշ, միավոր**: балл, point.

Բանան – գ. **Աղամաթուղ**, банан, banana.

Բանկ – գ. **Դրամատուն**, банк, bank.

Բանկիր – գ. **Դրամատեր**, банкир, banker.

Բանկնոտ – գ. **Դրամանիշ, Դրամատոմս**, банкнот, banknote.

Բարեղ – գ. Նավթամթերքների և սորուն նյութերի չափման միավոր՝ **Տակառ** (Անգլիայում հավասար է սորուն նյութերի համար 163,65 լ, ԱՄՆ-ում 115լ, նավթային տակառը ԱՄՆ-ում հավասար է 159լ), баррель, barrel.

Բեմոլ – գ. (երժշտ.) Երաժշտական նշան, որ ձայնանիշի ձախ կողմում դրվելով՝ այն կես տոն իջեցնում է՝ **Կիավար**, бемоль, bemol.

Բիլիարդ – գ. **Գնդամուղ**, бильярд, billiard.

Բիսկվիտ – գ. **Պարսիմատ, Կրկնեփուկ**, бисквит, biscuit.

Բլիցկրիգ – գ. (*գերմ.*) Արագ և անակնկալ հարձակում՝ **Շանթամարտ**, блицкриг, blitzkrieg.

Բյուջե – գ. 1. Հասույթներն ու ծախքերը ցույց տվող հաշիվ, 2. Մուտքի և ելքի **Հաշվեցույց**, 3. Մուտքի և ելքի **Նախահաշիվ**, 4. **Ելնտացույց**, бюджет, budget.

Բյուրո – գ. **Գրասենյակ**, **Դիվանատուն**, бюро, office.

Բոլշևիկ – գ. **Մեծամասնական**, большевик, bolshevik.

Բոլշևիզմ – գ. **Մեծամասնականություն**, большевизм, bolshevism.

Բորսա – գ. (*տնտես.*) Հաստատություն, ուր իրականացվում են արժեթղթերի, տարադրամի և ապրանքների առք ու վաճառք՝ **Սակարան**, биржа, stock exchange.

Բոքսիտ – գ. Այլումին ստանալու հումք՝ կավահող՝ **Արգնահող**, боксит, bauxite.

Բրենդ – գ. Արտադրողի կամ վաճառողի հատուկ **Ապրանքանիշ**, **Վաճառանիշ**, бренд, brand.

Բրոնխիտ – գ. (*ախտ.*) Շնչափողիկների բորբոքում՝ **Ցնցղաբորբ**, **Ցնցղատապ**, бронхит, bronchitis.

Բուլավկա – գ. Ապահով գնդասեղ, **Կեռմայր**, бублик, pin.

Բուլյոն – գ. 1. Խաշած մսի ջուր, 2. **Խաշու**, 3. **Արգանակ**, бульон, broth.

Բուֆեր – գ. Թափարգել, Բախարգել, Մեղմիչ, бумпер, buffer.

Բուֆերային – ան. Թափարգելային, Բախարգելային, бумперный, buffer.

Գ

Գամմա – գ. Եվրոպական նոտագրության ութ ձայների աստիճանակարգում՝ **Չայնաշար**, гамма, gamma.

Գաստրիտ – գ. (ախտ.) Ստամոքսի թաղանթի բորբոքում՝ **Ստամոքսատապ**, гастрит, gastritis.

Գաստրոէնտերիտ – գ. (ախտ.) Ստամոքսի և աղիների թաղանթի բորբոքում՝ **Ստամոքսաղետապ**, гастроэнтерит, gastroenteritis.

Գաստրոլ – գ. Հյուրախաղ, гастроль, tour.

Գաստրոնոմ – գ. Նպարախանութ, гастромом, gastronome.

Գարաժ – գ. Ավտոտնակ, Կառաստուն, гараж, garage.

Գեն – գ. Ժառանգական հատկությունների կրող Մին, ген, gene.

Գենետիկ(ական) – ած. Մինական: генетический, genetic.

Գենոցիդ – գ. Ազգային, ցեղային, կրոնական և այլ հատկանիշներով պայմանավորված սպանություն Յեղասպանություն, геноцид, genocide.

Գեոդեզիստ – գ. Հողաչափ, Երկրաչափ, Աշխարհաչափ, Երկրաբաշխ, геодезист, geodesist.

Գեոպոլիտիկ – ած. Տարածաշրջանային քաղաքականությանը վերաբերող Աշխարհաքաղաքական, геополитический, geopolitic.

Գերբ – գ. Պետության Զինանշան, герб, blazon.

Գիդ – գ. Զբոսաշրջիկներին ուղեկցող Ուղեվար, гид, guide.

Գիլոտին – գ. (Ֆր.) Կառափնատ, гильотина, guillotine.

Գինեկոլոգ – գ. (բժշկ.) Կանացի հիվանդությունների բժիշկ՝ **Կնախտաբան, Կնախտաբույժ**, гинеколог, gynecologist.

Գինեկոլոգիա – գ. (բժշկ.) Կանացի հիվանդություններ ուսումնասիրող և բուժող ճյուղ՝ **Կնախտաբանություն, Կնախտագիտություն**, гинекология, gynecology.

Գիտաֆանտաստիկ (վեպ) – գ. 1. Հրաշքների՝ արկածների նկարագրություններով (վեպ), 2. **Հրաշավեպ**, научно-фантастический, sci-fi.

Գլադիատոր – գ. (պատմ.) Հին Հռոմում զազանների հետ մարտընչող ատլետ՝ **Գազանամարտիկ**, гладиатор, gladiator.

Գլիցերին – գ. **Քաղցրիտ**, глицерин, glycerol.

Գլյուկոզա – գ. **Մրգաշաքար, Պտղաշաքար**, глюкоза, glucose.

Գլոբալիզացիա – գ. **Համաշխարհայնացում**, глобализация, globalization.

Գլոբուս – գ. **Աշխարհագունդ**, глобус, globe.

Գրաֆիտ – գ. Մատիտի միջի ածուխը՝ **Ուրվաքար**, графит, graphite.

Դ

Դայջեսթ – գ. Լրագրերից քաղվածաբար հավաքված նյութեր՝ **Լրաքաղ**, дайджест, digest.

Դեկադանս – գ. (արվ.) **Անկումայնություն**, **Անկապաշտություն**, декаданс, декадентство decadence.

Դեկադենտ – գ. (արվ.) Անկումային տրամադրություններ ունեցող՝ **Անկապաշտ**, декадент, decadent.

Դեկոլտե – գ. փծ. **Լանջաբաց**, декольте, décolleté.

Դեմագոգ – գ. **Ամբոխավար**, демагог, demagogue.

Դեմագոգիա – գ. **Ամբոխավարություն**, демагогия, demagogu.

Դեպրեսիա – գ. (բժշկ.) Ընկճվածության և ճնշվածության վիճակ՝ **Հոգեբեկում**, **Ընկճախտ**, депрессия, depression.

Դեպուտատ – գ. **Պատգամավոր**, **Երեսփոխան**, депутат, deputy, delegate.

Դեսերտ – գ. **Աղանդեր**, **Հետաճաշ**, десерт, dessert.

Դետալ – գ. (տեխ.) Մեքենայի առանձին մասեր՝ **Պահեստամաս**, **Մանրակ**, **Մանրամաս**, **Մեքենամաս**, деталь, spare part.

Դետերմինիզմ – գ. (փիլ.) Բնության և հասարակության բոլոր երևույթների օբյեկտիվ օրինաչափությունը և պատճառային պայմանավորվածությունը ընդունող ուսմունք՝ **Հասկավորություն, Սահմանականություն, детерминизм, determinism.**

Դերմատոլոգիա – գ. **Մաշկաբանություն, Սորթաբանություն, дерматология, dermatology.**

Դիագրամ – գ. **Տրամագիր, диаграмма, chart, diagram.**

Դիալեկտիկա – գ. (փիլ.) **Տրամախոհություն, диалектика, dialectics.**

Դիապրոյեկտոր – գ. Լուսապատկեր ցույց տալու սարք՝ **Սոգական լապտեր, диапроектор, slide projector.**

Դիատոնիկ – ած. (երժշտ.) Ամբողջ և կես ձայներից բաղկացած՝ **Հարաձայն, диатонический, diatonic.**

Դիեզ – գ. (երժշտ.) Երաժշտական նշան, որ ձայնանիշի ձախ կողմում դրվելով՝ այն կես տոն բարձրացնում է՝ **Կիավեր, диез, diez.**

Դիետ – գ. **Սննդականոն, Կերակրականոն, Կենցաղույթ, Պահեցողություն, Ողջականոն, Սննդանեժիմ, диета, diet.**

Դիետոլոգ – գ. Սննդագետ, Կերակրագետ, диетолог, nutritionist.

Դիետոլոգիա – գ. Գիտություն ճիշտ սնվելու կանոնների մասին՝ **Կերակրաբանություն, Կերակրագիտություն**, диетология, sitiology.

Դիզենտերիա – գ. 1. Փորհարությունով և լուծով ուղեկցվող հիվանդություն՝ **Թանչ(ք)**, дизентерия, dysentery.

Դիլեմա – գ. (փիլ.) **Երկընտրանք, Երկսայրաբանություն**, дилемма, dilemma.

Դիկտոր – գ. Ռադիոյի և հեռուստատեսության Հաղորդավար, **Խոսնակ**, диктор, announcer.

Դինամիզմ – գ. (փիլ.) Իդեալիստական փիլիսոփայական ուղղություն, որ ուժը դիտում է ինքնակա՝ մատերիայից անկախ սկիզբ՝ **Ուժաբանություն**, динамизм, dynamism.

Դինամոմեքենա – գ. (տեխն.) Մեխանիկական ուժը էլեկտրականի վերածող սարք՝ **Ուժահան**, динамо-машина, dynamo.

Դիսպետչեր – գ. **Կարգավար**, диспетчер, dispatcher.

Դիվերսանտ – գ. **Խափանարար**, диверсант, saboteur.

Դիվերսիա – գ. Խափանարարություն, диверсия, sabotage.

Դիվերսիոն – գ. Խափանարարական, диверсионный, diversionary.

Դիրեկտոր – գ. Հիմնարկության կամ ուսումնական հաստատության ղեկավար՝ **Տնօրեն**, директор, Director.

Դիրեկցիա – գ. **Տնօրենություն**, дирекция, directorate.

Դիրիժոր – գ. 1. Նվագախմբի ղեկավար՝ **Նվագավար**, дирижёр, conductor

Դիֆթերիա – գ. (*ախտ.*) Մանկական վարակիչ հիվանդություն՝ **Կեղծամաշկություն**, дифтерия, diphtheria.

Դիֆիրամբ – գ. Գովասանական բանաստեղծություն՝ **Ներբող**, **Գեղոն**, дифирамб, dithyramb.

Դերմատոլոգ – գ. (*բժշկ.*) **Մաշկաբան**, **Սորթաբան**, дерматолог, dermatologist.

Դերմատոլոգիա – գ. (*բժշկ.*) **Մաշկաբանություն**, **Սորթաբանություն**, дерматология, dermatology.

Դոկտրին – գ. **Ուսմունք**, **Փիլիսոփայություն**, **Վարդապետություն**, доктрина, doctrine.

Ղրենած – գ. Առուների կամ խողովակների միջոցով ստորգետնյա ջրերը ցամաքեցնելը՝ **Ցամաքուրդ**, дренаж, drainage.

Ղնիզ – գ. Համառոտ նշում դրոշի կամ վահանի վրա (օր. *Մահ կամ Ազատություն*)՝ **Նշանադրոշմ**, девиз, motto.

Է

Էգոիզմ – գ. Եսասիրություն, Եսականություն, эгоизм, egoism.

Էլեկտրոդ – գ. Էլեկտրաբեր, электрод, electrode.

Էլեկտրաթերապիա – ած. գ. Էլեկտրականությամբ բուժող՝ **Էլեկտրաբույժ**, электротерапия, electrotherapy.

Էլեկտրաքիմիա – գ. Էլեկտրատարրաբանություն, электрохимия, electrochemistry.

Էլեկտրաֆոր – ած. գ. Իր մեջ էլեկտրականություն պահող, **Էլեկտրակիր**, электрофор, electrophoretic.

Էլեկտորատ – գ. Ընտրողների հասարակական խավ՝ **Ընտրազանգված**, **Ընտրախավ**, электорат, electorate.

Էլեկտրիկ – գ. Էլեկտրական գործերի մասնագետ՝ **Էլեկտրագետ**, электрик, electrician.

Էլեկտրոլիզ – գ. Էլեկտրալուծություն, электролиз, electrolysis.

Էլիպս – գ. (*եղկրչ.*) **Շեղատ**, эллипс, ellipse.

Էկզեմա – գ. (*ախտ.*) Դեմքի մաշկի բորբոքում՝ **Թրմաքու**, **Մրջմնոց**, экзема, eczema.

Էկրան – գ. Պաստառ, экран, screen.

Էմբարգո – գ. Բեռնարգելք, эмбарго, embargo.

Էմբրիոն – գ. (*բժշկ.*) Արական և իգական բջիջների միացումով ստեղծված գոյացություն՝ **Նախասաղմ**, эмбрион, embryo.

Էմոցիոնալ – ած. **Զգացական**, **Հոգեհույզ**, эмоциональный, emotional.

Էմպիրիցիզմ – գ. (*փիլ.*) Զգայությունը իմացության միակ աղբյուրը համարող ուսմունք՝ **Փորձապաշտություն**, эмпирицизм, empiricism.

Էնդոկրինոլոգիա – գ. (*բժշկ.*) **Ներծորագիտություն**, эндокринология, endocrinology.

Էնդոսկոպ – գ. (*տեխն.*) Մարդու մարմնի ներքին օրգանները լուսավորելով տեսանելի դարձնող

սարք՝ **Ներդիտակ, Ներքնադիտակ**, эндоскоп, endoscope.

Էնդոսկոպիստ – գ. (բժշկ.) Մարդկային մարմնի խոռոչները հատուկ դիտակով զննող բժիշկ՝ **Ներքնադետ**, эндоскопист, endoscopist.

Էնցեֆալիտ – գ. (ախտ.) Ուղեղի բորբոքում՝ **Ուղեղաբորբ**, энцефалит, encephalitis.

Էնցեֆալոգրամա – գ. (բժշկ.) Ուղեղագրություն, энцефалограмма, encephalogram.

Էնցիկլոպեդիա – գ. Հանրագիտարան, Համայնագիտարան, энциклопедия, encyclopedia.

Էնցիկլոպեդիստ – ած.գ. Բազմագիտակ, Հանրագետ, энциклопедист, encyclopedist.

Էսթետ – գ. Գեղագետ, Գեղեցկագետ, эстет, esthete.

Էսթետիկա – գ. Գեղագիտություն, գեղեցկագիտություն, эстетика, aesthetics.

Էսթետիկական – ած. Գեղագիտական, Գեղեցկագիտական, эстетический, aesthetic.

Էսկալատոր – գ. Շարժասանդուղք, սահասանդուղք, эскалатор, escalator.

Էսքիզ – գ. Ուրվանկար, Ստվերագիր, Ուրվապատկեր, эскиз, outline.

Էվոլյուցիա – գ. 1. Առանց արնահեղության և ցրն-
ցումների դեպի կատարյալը աստիճանաբար կա-
տարվող փոփոխություն, 2. Աստիճանական զար-
գացում՝ **Բարեշրջություն, Բնափոխություն, Շրջա-
փոխություն, эволюция, evolution**.

Էվֆեմիզմ – գ. (լեզվ.) Ոճական հնարանք՝ ասե-
լիքը ավելի մեղմ և ընդունելի դարձնելու համար՝
Մեղմասություն, эвфемизм, euphemism.

Էտալոն – գ. **Ստուգանմուշ, Չափանմուշ, эталон,**
standard.

Էքսկուրսավար – գ. **Առաջնորդ, Ղեկավար, Ուղե-
վար, экскурсовод, guide**.

Էքսպանսիոնիզմ – գ. Աշխարհակալման ձգտում՝
Ծավալապաշտություն, экспансионизм, expansionism.

Էքսպանսիոնիստ – ած. Աշխարհակալման ձգտող՝
Ծավալապաշտ, экспансионист, expansionist.

Էքսպրեսիոնիզմ – գ. (արվ.) Ուղղություն արվես-
տում՝ **Արտահայտչապաշտություն, экспрессио-
низм, expressionism**.

Էքսպրեսիոնիստ – գ. **Արտահայտչապաշտ, эксп-
рессионист, expressionist**.

Էֆտանազիա – գ. **Բարեսպանություն, эфтаназия,**

Ժ

Ժելե – գ. Դոնդոդ, Մսադոնդոդ, желе, jelly.

Ժյուրի – գ. Մրցումների Հանձնախումբ, Մրցատյան, жюри, jury.

Ժոկեյ – գ. Վարպետ հեծյալ՝ Ձիարշավորդ, Ձիավարիկ, жокей, jockey.

Ժուռնալիստ – գ. Լրագրի աշխատակից՝ Լրագրող, журналист, journalist.

Ժուռնալիստիկա – գ. Լրագրություն, журналистика, journalism

Ի

Իդեալ – գ. Ծայրագույն կատարելություն՝ Կատարելատիպ, идеал, ideal.

Իդեալիզմ – գ. Գաղափարապաշտություն, Տեսլապաշտություն, идеализм, idealism.

Իդեալիստ – գ. Գաղափարապաշտ, Տեսլապաշտ, идеалист, idealist.

Իխտիոզ – գ. (*ախտ.*) Մաշկային հիվանդություն, դեպքում մաշկը ճաքճքում է՝ նմանվելով ձկան թեփուկների՝ **Ձկնամաշկություն**, ихтиоз, ichthyosis.

Իմպերիալիզմ – գ. **Կայսերապաշտություն**, империализм, imperialism.

Իմպերալիստական – ած. **Կայսերապաշտական**, империалистический, imperialistic.

Իմպրեսիոնիզմ – գ. (*արվ.*) **Տպավորապաշտություն**, импрессионизм, impressionism.

Իմպրեսիոնիստ – գ. (*արվ.*) **Տպավորապաշտ**, импрессионист, impressionist.

Իմպրովիզատոր – գ. Հանպատրաստից խոսող՝ **Պատրաստաբան**, **Հանկարծաբան**, **Հանկարծաստեղծ**, импровизатор, improviser.

Իմպուլսիվություն – գ. (*կենս.*) Անակնկալ հակազդեցություն գրգիռներին և մղումներին՝ **Հանկարծավարություն**, импульсивность, impulseveness.

Ինաուգուրացիա – գ. Պետական կամ այլ բարձրաստիճան անձի պաշտոնն ստանձնելու արարողություն՝ **Պաշտոնակալություն**, **Երդմնակալություն**, инаугурация, inauguration.

Ինդուկցիա – գ. Մասնակի երևույթների ընդհանրացում՝ **Մակածում**, индукция, induction.

Ինդուստրիա – գ. Արդյունաբերություն, ճարտարարվեստ, индустрия, industry.

Ինդուստրիալ – ած. Ճարտարարվեստին հատուկ՝ **Ճարտարարվեստական**, индустриальный, industrial.

Ինժեներ – գ. Բարձրագույն կրթությամբ տեխնիկական մասնագետ՝ **Ճարտարագետ**, инженер, engineer.

Ինժեներական – ած. **Ճարտարագիտական**, инженерный, engineering.

Ինիցիալ – գ. Հատուկ անունների սկզբնատառերը՝ **Անվանագիր**, инициалы, initials.

Ինտելիգենտ – ած. Մտավոր բարձր զարգացում և բարեկիրթ վարքի տեր անձնավորություն՝ **Մտավորական**, интеллигент, intellectual.

Ինտելիգենցիա – գ. Հասարակության մեջ սոցիալական խումբ, որի մեջ մտնում են մտավոր աշխատանքով զբաղվող և արհեստավարժ մարդիկ՝ **Մտավորականություն**, интеллигенция, intelligentsia.

Ինտերնացիոնալ – ած.գ. **Միջազգայնական**, интернациональный, international.

Ինտերնացիոնալիզմ – գ. Միջազգայնականություն, интернационализм, internationalism.

Ինտերվալ – գ. (երժշտ.) Անջրպետ, Տարածություն, интервал, interval.

Ինտերնետ – գ. Համաշխարհային համակարգչային ցանց՝ **Համացանց**, Интернет, internet.

Ինտուիցիա – գ. 1. (փիլ.) Ճանաչողության ուղղակի և անմիջական ձև՝ առանց զգայարանների և տրամաբանության օգտագործման: 2. Ներհայեցողությամբ ստացված եզրակացություն՝ **Ներհայեցողություն**, **Բնագր**, **Հայտնատեսություն**, интуиция, intuition.

Ինֆիլտրացիա – գ. Հեղուկի դանդաղ անցնելը մարմնի ծակոտիներով՝ **Ներմուզում**, инфильтрация, infiltration.

Ինֆլյացիա – գ. Դրամի **Արժեզրկում**, **Սղաճ**, инфляция, inflation.

Ինֆորմատիկա – գ. Գիտաճյուղ տեղեկությունների հավաքման, կուտակման և հաղորդման մասին՝ **Տեղեկագիտություն**, информатика, informatics.

Լ

Լաբորատորիա – գ. 1. Աշխատավայր, Գործատե-
րի, **Աշխատանոց**, лаборатория, laboratory.

Լամա – գ. Այծուղտ, ուղտայծ, лама, lama.

Լամպաս – գ. Զինվորական համազգեստի տա-
բատի վրա կարվող գունավոր երիզ՝ **Շքերիզ**, лам-
пас, trouser stripe.

Լապրոսկոպիա – գ. (բժշկ.) Որովայնադիտում,
лапороскопия, laporoskopia.

Լավա – գ. Հրաբխի ժայթքման ժամանակ արտա-
գատվող հրահեղուկ զանգված՝ **Հրանյութ**, лава, lava.

Լավանդ(ա) – գ. 1. **Նարդոս**, 2. Նույն բույսից
պատրաստված օճանելիք, лаванда, lavender.

Լահմաջուն – գ. (արար. միս խմորի մեջ) **Մսա-
շոթ**, лагмаджун, lehmazhun.

Լիբերալ – ած. Ազատական, либеральный, liberal.

Լիբերալիզմ – գ. Ազատականություն, либерализм,
liberalism.

Լիդեր – գ. Առաջնորդ, Ղեկավար, лидер, leader.

Լիկյոր – գ. Քաղցրոլի, ликер, liquor.

Լիմֆատիզմ – գ. Ավշային հիվանդություն, Ավ-
շախտ, лимфатизм, glandular.

Լիտոտա – գ. (*ոճաբ.*) 1. Խոսքի բանադարձում՝ չափազանցության հակառակը՝ **Նվազասույթ, Նվազասություն**, литота, litotes.

Լոզունգ – գ. 1. **Նշանախոս, Նշանաբառ**, 2. **Վոչ, Վարգախոս**, лозунг, slogan.

Լոխում – գ. Արևելյան քաղցրավենիք՝ **Հանգստապատառ, Քաղցրապատառ**, лухум, lohum.

Լոկոմոտիվ – գ. Գնացքի քարշակը՝ **Շոգեքարշ, Ջերմաքարշ, Էլեկտրաքարշ, Վայրաշարժ**, локотив, locomotive.

Լոմբարդ – գ. **Գրավատուն**, ломбард, pawnshop.

Լորնետ – գ. Առանց պոչի, ձեռքով պահվող ակնոց՝ **Ձեռնաչոց**, лорнет, eyeglass.

Լուսաֆոր – ած. գ. 1. Իր մեջ՝ իր վրա լույս կրող՝ **Լուսակիր**, 2. **Ազդալույս**, светофор, traffic light.

Խ

Խոլեստերին – գ. (*ախտ.*) Ճարպային բյուրեղներ արյան մեջ՝ **Մաղձետ**, холестерин, cholesterol.

Կ

Կարինետ – գ. 1. Նախարարների խորհուրդ, 2. Կառավարության ժողովատեղ, 3. Դահլիճ, кабинет, cabinet.

Կալեյդոսկոպ – գ. Գեղադիտակ, калейдоскоп, kaleidoscope

Կալկուլյատոր – գ. (տեխն.) Թվաբանական գործողություններ կատարող հաշվիչ մեքենա՝ **Հաշվամեքենա**, калькулятор, calculator.

Կալորիա – գ. Ջերմուժ, калория, calorie.

Կալցիում – գ. Կրածին, кальций, calcium.

Կամերտոն – գ. Երաժշտական երկթև փոքրիկ գործիք, որ տալիս է «յյա» բնական ձայնը՝ **Չայնորդ**, камертон, tuning fork.

Կանիստր – գ. 20 լիտր տարողությամբ հերմետիկ փակվող բաք՝ **Թիթեղ**, канистра, tank.

Կապիտալ – գ. Մայր գումար, Դրամագլուխ, капитал, capital.

Կապիտալիզմ – գ. Դրամատիրություն, капитализм, capitalism.

Կապիտալիստ – գ. Դրամատեր, капиталист, capitalist.

Կապիտալիստական – ած. Դրամատիրական, капиталистический, capitalist.

Կասետ – գ. Չայնագրման նպատակով գործածվող մագնիսական ժապավեն՝ **Երիգ, Չայներիգ**, кассета, cassette.

Կատապուլտ – գ. Վթարի դեպքում օդաչուին օդանավից դուրս շարտող սարք՝ **Ինքնանետիչ**, катапульта, catapults.

Կարանտին – գ. Համաճարակի դեմ քառասնօրյա արգելարան՝ **Չգուշարան**, карантин, quarantine.

Կարբոնատ – գ. Ածխաթթու պարունակող աղերի ընդհանուր անուն, **Բնածխատ**, карбонат, carbonate.

Կարդիոգրամնա – գ. (տեխն.) Սրտի բարախյունների արդյունքը արձանագրող գրաֆիկական պատկեր՝ **Սրտագրություն**, кардиограмма, cardiogram.

Կարդիոլոգ – գ. (բժշկ.) **Սրտաբան**, кардиолог, cardiologist.

Կարդիոլոգիա – գ. (բժշկ.) **Սրտաբանություն**, кардиология, cardiology.

Կարտեր – գ. (*տեխն.*) **Հենաստուփ**, картер, crankcase.

Կարտոֆիլ – գ. **Գետնախնձոր**, картофель, potato.

Կաուչուկենի – գ. Խեժատու ծառ՝ **Խժենի**, каучу-
ковое дерево, rubber-tree.

Կենգուրու – գ. **Ագելագ**, кенгуру, kangaroo.

Կինեմատիկա – գ. (*ֆիզ.*) Մեխանիկայի բաժին՝
Շարժարանություն, кинематика, kinematics.

Կինոֆիլմ – գ. **Շարժանկար**, **Շարժապատկեր**, ки-
нофильм, movie.

Կլանետ – գ. **Նրբարինգ**, кларнет, clarinet.

Կլաուստրոֆորիա – գ. Վախ փակ տարածություն-
նից՝ **Բանտավախություն**, клаустрофобия, claustrop-
hobia.

Կլաքսոն – գ. Ավտոմեքենայի ձայնային ազդանշան՝
Շչակ, **Ճչարձակ**, клаксон, klaxon.

Կնոպկա – գ. **Սլկերիթ**, **Կոճգամ**, кнопка, pin.

Կոալիցիոն – ան. **Համախմբական**, коалиционный,
coalitional.

Կոլեկցիոներ – գ. Հավաքածու կազմող անձ՝ **Հա-
վաքորդ**, коллекционер, collector

Կոկարդ – գ. (*պատմ.*) **Զինանշան** սաղավարտի, գլխարկի կամ համազգեստի վրա, кокарда, badge.

Կոկետ(ուհի) – գ. 1. Կոտրատվող, 2. Նազուտուզ անող՝ **Պչրուհի, Անձկոտոր**, кокет(ка), coquette

Կոմա – գ. (*ախտ.*) Մահվան քուն կամ թմբիր՝ **Մահաքուն, Մահաթմբիր**, кома, coma

Կոմեդիա – գ. Երգիծական ներկայացում՝ **Կատակերգություն, Զավեշտախաղ, Ծաղրերգություն**, комедия, comedy.

Կոմիկ – գ. 1. Կատակերգակ դերասան: 2. Կատակերգություն գրող՝ **Կատակերգու՝ Ծաղրերգու**, комик, comedian.

Կոմպոտ – գ. **Պտղանուշ, Չամչարակ**, компот, compote.

Կոմունիզմ – գ. **Համայնավարություն**, коммунизм, communism.

Կոմունիստ – գ. **Համայնավար**, коммунист, communist.

Կոմունիստական – ած. **Համայնավարական**, коммунистический, communist.

Կոմպլեկտ – գ. Որևէ առարկայի՝ ապրանքի ողջ տեսականին ընդգրկող հավաքածու՝ **Լրակազմ**, комплект, set.

Կոմպլեքս – գ. 1. Ստորակայության՝ Թերաթեքսության զգացում, Բարդույթ, 2. (շին.) Համալիր, комплекс, complex.

Կոմպյուտեր – գ. Ստասարք, Համակարգիչ, компьютер, computer.

Կոմպոզիտոր – գ. Երգահան, композитор, composer.

Կոմպրեսոր – գ. 1. (տեխն.) Խտացրած օդ մղող գործիք՝ ճնշակ, компрессор, compressor.

Կոմֆորտ – գ. Հարմարավետություն, Հարմարակեցություն, Դյուրակեցություն, Հեշտակեցություն, комфорт, comfort.

Կոմֆորտային – ած. Հարմարավետ, Անդորրավետ, Դյուրակեցիկ, комфортный, comfortable.

Կոնգլոմերատ – գ. Հանքախառնուրդ, Շեղջագող, конгломерат, conglomerate.

Կոնսերվատորիա – գ. Երաժշտանոց, консерватория, conservatory.

Կոնվեյեր – գ. Հարահոս, конвейер, conveyor.

Կոնտրաբաս – գ. Երաժշտական գործիք՝ Հակաբաս, контрабас, contrabass.

Կոնֆեդերացիա – գ. **Համադաշնություն**, конфедерация, confederation.

Կոնֆեսիա – գ. Կրոնական նույն ուսմունքի մեջ այս կամ այն դավանանքին հետևողների խումբ, համայնք՝ կաթոլիկ, ուղղափառ, ավետարանչական, առաքելական և այլն՝ **Հարանվանություն**, конфессия, confession.

Կոնֆրոնտացիա – գ. **Առճակատում**, конфронтация, confrontation.

Կոսմետիկա – գ. **Դիմահարդարանք**, **Մարմնահարդարանք**, косметика, cosmetics.

Կոսմոպոլիտ – գ. Իրեն որևէ երկրի քաղաքացի չհամարող՝ **Աշխարհաքաղաքացի**, **Տիեզերաքաղաքացի**, **Հանրաքաղաքացի**, космополит, cosmopolitan.

Կոսմոպոլիտիզմ – գ. **Աշխարհաքաղաքացիություն**, космополитизм, cosmopolitanism.

Կոտլետ – գ. Փափուկ տապակած միս՝ **Կոդիկ**, котлета, cutlets.

Կորալ – գ. Քարացած ծովային բույս՝ **Մարջան**, **Բուստ**, коралл, coral.

Կորպուս – գ. (շին.) Միասնական շենքի մասերից յուրաքանչյուրը՝ **Մասնաշենք**, корпус, housing.

Կորսաժ – գ. Կանաչի զգեստ՝ **Կրծազգեստ**, корсаж, corsage

Կորսետ – գ. Սեղմիրան, **Լանջազգեստ**, корсет, corset.

Կվարտետ – գ. 1. Չորս միավորից բաղկացած ամբողջություն: 2. Չորս հոգուց բաղկացած երաժիշտների խումբ՝ **Քառյակ**: 3. Երաժշտական ժանր, квартет, quartet.

Կրեդիտ – գ. Գիտելիքների գնահատման ծավալի միավոր՝ **Արժենիշ**, кредит, credit.

Կուբիզմ – գ. (արվ.) Ուղղություն արվեստում՝ **Խորանարդապաշտություն**, кубизм, cubism.

Կուլտուրա – գ. Մշակույթ, культура, culture.

Կուպոն – գ. Արժեթղթի շահարաժին՝ **Կտրոն**, купон, coupon.

Հ

Հակեր – գ. Համակարգչահեն, хакер, hacker.

Հարդ դիսկ – գ. (տեխն.) Համակարգչի հիմնական հիշողությունն ամփոփող սկավառակ՝ **Կարծրապնակ**, жесткий диск, hard disc.

Հելիոգրաֆ – գ. (*տեխն.*) 1. **Լուսահեռագիր**, 2. Արևը լուսանկարելու գործիք՝ **Արևագիր**, гелиограф, heliograph.

Հեմատոլոգիա – գ. (*բժշկ.*) Արյունն ուսումնասիրող գիտաճյուղ՝ **Արյունաբանություն**, гематология, hematology.

Հերբարիում – գ. Չորացված բույսերի և կենդանիների հավաքածու՝ **Բուսարան**, гербарий, herbarium.

Հերմաֆրոդիտ – գ. (*բժշկ.*) Միաժամանակ արական և իգական սեռական գործարաններ ունեցող, **Արուեգ**, **Որձևեգ**: гермафродит, hermaphrodite.

Հիդրոդինամիկա – գ. Ֆիզիկայի բաժիններից մեկը՝ **Ջրազորություն**, гидродинамика, hydrodynamics.

Հիդրոպլան – գ. **Ջրասավառնակ**, гидроплан, hydroplane.

Հիդրոստատիկա – գ. Ֆիզիկայի բաժիններից մեկը՝ **Ջրակայություն**, гидростатика, hydrostatics.

Հիդրոֆոն – գ. Ստորջրյա հեռախոս՝ **Ջրահեռախոս**, **Ջրահեռաձայն**, гидрофон, hydrophone.

Հիերարխիա – գ. Աստիճանակարգում վերից վար (զինվորական, հոգևորական և այլն)՝ **Կարգապետություն**, եկեղեցական՝ **Նվիրապետություն**, иерархия, hierarchy.

Հիերոգլիֆ – գ. Մեհենադրոշմ, иероглиф, hieroglyph
Հիմն – գ. Օրհներգ, Փառերգ, Ազգային քայլերգ, гимн, anthem.

Հիպերբոլ – գ. 1. (nճ.) Չափազանցություն, 2. (մաթ.) Երկրաչափական կոր գիծ՝ **Անդրաձիգ**, гипербола, hyperbole.

Հիպոֆիզ – (կենս.) գ. Գլխուղեղում գտնվող գեղձ, որ կարգավորում է մարմնի աճը՝ **Մադասագեղձ**, гипофиз, pituitary, body hypophysis.

Հոմեոպաթիա – գ. (բժշկ.) Դեղորայքային բուժման մեթոդ, որը հիվանդությունը բուժում է այդ հիվանդության նմանակով վարակելով հիվանդին՝ **Նմանարուժություն**, гомеопатия, homeopathy.

Հոմոսեքսուալ – ած.գ. Սեռական հարաբերություն նույնասեռ անձերի միջև՝ **Միասեռական**, **Համասեռական**, гомосексуальный, homosexual.

Հոմոսեքսուալիստ – գ. Իրար հետ սեռական հարաբերություն ունեցող նույն սեռի անձեր՝ **Միասեռական**, **Համասեռական**, гомосексуалист, gay.

Հոմոսեքսուալիզմ – գ. Սեռական հարաբերություն նույնասեռ անձերի միջև՝ **Միասեռականու-**

թյուն, Համասեռականություն, гомосексуализм, homosexuality.

Հոնորար – գ. Հեղինակին տրվող վարձատրություն՝ **Պատվագին, гонорар, fee.**

Հորմոն – գ. (*կենս.*) **Ներագդակ, Ներգատուկ, гормон, hormone.**

Հումոր – գ. Երգիծանքի մեղմ տեսակ՝ **Զվարթախոհություն, юмор, humor.**

Հումուս – գ. Օրգանական նյութերի փտումից առաջացած նյութ, որ գործածվում է իբրև պարարտանյութ՝ **Բուսահող, гумус, humus.**

Մ

Մակետ – գ. Առարկայի փոքրացված նմուշ՝ **Մանրակերտ, макет, layout.**

Մաղաղանոս – գ. **Ազատքեղ, Կարոս, петрушка, parsley.**

Մանեքեն – գ. Զգեստներ ցուցադրող խրտվիլակ՝ **Մարդափոխան, манекен, dummy.**

Մանիա – գ. 1. Մտագարություն, 2. Հետապնդման մանիա՝ **Հալածախտ**, мания (преследования), persecution mania.

Մանոմետր – գ. (տեխն.) Գազային և հեղուկ մարմինների ճնշումը չափող գործիք, **Անգայտաչափ**, **Ճնշաչափ**, манометр, manometer

Մաստիտ – գ. Կանաչի կրծքագեղձերի քարանալու հիվանդություն՝ **Ստինքախտ**, **Մազկուլ**, мастит, mastitis.

Մարագվ – գ. Ծերության հետևանքով հյուսվելը՝ **Զառամախտ**, **Մյուրանք**, маразм, marasmus.

Մարգարին – գ. Բուսական ծազում ունեցող յուղ, **Բուսայուղ**, маргарин, margarine.

Մարժա – գ. (տնտես.) Տարադրամի առքի և վաճառքի միջև եղած տարբերությունը՝ **Տարբերույթ**, маржа, margin.

Մարինադ – գ. Քացախի մեջ դրված բանջարեղեն՝ **Քացիտու**, маринад, pickle.

Մարիոնետ – գ. **Խրտվիլակ**, **Խամաճիկ**, марионетка, Marionette.

Մաքս – գ. Որևէ տեղից անցնելու համար վճարվող գումար՝ **Անցագին**, пошлина, tax.

Մաքսիմալիստ – ած.գ. Ամեն ինչում առավելագույն կատարելության ձգտող՝ **Կատարելապաշտ**, максималист, maximalist.

Մեդիում – գ. Ոգեմիջնորդ, медиум, medium.

Մելանխոլիա – գ. Մելամաղծություն, Սնախտ, меланхолия, melancholia.

Մելանոմա – գ. (ախտ.) Մաշկի վրա գոյացող գորշ ուռուցք՝ **Մելանոտ**, меланома, melanoma.

Մելոման – գ. Նվագամոլ, меломан, music lover.

Մեխանիկ – գ. Մեքենագիտության մասնագետ՝ **Մեքենագետ**, механик, mechanic.

Մեխանիկա – գ. **Մեքենագիտություն**, механика, mechanics.

Մենինգիտ – գ. (ախտ.) Ուղեղի թաղանթի բորբոքում՝ **Ուղեղափառատապ**, **Սզնատապ**, менингит, meningitis.

Մենյու – գ. Կերակրացանկ, Ճաշացանկ, Ճաշացուցակ, меню, menu.

Մետալոիդ – գ. (*քիմ.*) Մետաղի նմանվող տարր՝
Մետաղակերպ, металлоид, metalloid.

Մետամորֆոզ – գ. Կերպարանափոխություն, Փոխակերպում, Հեղազանցություն, метаморфоза, metamorphosis.

Մետաֆիզիկա – գ. Բնագանցություն, метафизика, metaphysics.

Միավալենտ – ած. (*քիմ.*) Միարժույթ, Միարժեն, одновалентный, monovalent.

Միլիտարիստ – գ. Ռազմամոլ, Ռազմապաշտ, милитарист, militarist.

Միկրոբ – գ. Մանրէ, Կենսիկ, микроб, microbe.

Միկրոայլիքային վառարան – գ. Շողանոց, микроволновая печь, microwave.

Միկրոֆոտոնկար – գ. Խոշորացույցով երևացող լուսանկար՝ Մանրալուսանկար, микро фото, micro photo.

Միրաժ – գ. 1. Տեսողական պատրանք՝ Կրկներևույթ, Առաչոք, мираж, mirage.

Մոթել – գ. 1. Իջևանատուն ճանապարհների վրա:
2. Հյուրանոց, Պանդոկ, мотель, motel.

Մոնոլիտ – Քարի մեկ միասնական գանգվածից պատրաստված կառույց՝ **Մենաքար**, монолит, monolith.

Մոնոկլ – գ. **Մենակնոց**, монокль, monocle.

Մորատորիում – գ. Սպառազինությունների մրցավազքի դադարեցում՝ հետաձգում՝ **Զինարգել**, мораторий, moratorium.

Մորֆին – գ. Թմրադեղ՝ **Մրափոն**, морфин, morphine.

Մուսլին – գ. Նուրբ կտավ՝ **Մարմաշ**, **Անկլիկ**, муслин, muslin.

Մուտացիա – գ. (կենս.) Օրգանիզմի ժառանգական մեխանիզմում միանգամից կատարված փոփոխություն՝ **Հանկարծաշրջում**, мутация, mutation.

3

Յոդ – գ. **Մանիշ**, Йод, iodine.

Ն

Նատուրալիզմ – գ. (*արվ.*) Բնութենապաշտություն, натурализм, naturalism.

Նավթ – գ. Քարյուղ, нефть, oil.

Նեֆրիտ – գ. (*ախտ.*) Օրգանիզմի թունավորում միզանյութերով՝ Երիկամաքոք, Միզուտ, нефрит, jade.

Նիհիլիզմ – գ. (*փիլ.*) Ոչնչապաշտություն, Ոչնչականություն, нигилизм, nihilism.

Նիհիլիստ – ած. գ. (*փիլ.*) Ոչնչական, Ոչնչապաշտ, нигилист, nihilist.

Նիտրատ – գ. (*քիմ.*) Բորակային թթվի աղ, որ առաջանում է զազային թթվուտի բաղադրությունից՝ Բորակատ, нитрат, nitrate.

Նոկտյուրն – գ. Գիշերերգ, ноктюрн, nocturne.

Նոմենկլատուրա – գ. 1. Անունների կարգ, ցանկ՝ Անվանակարգ. 2. Արվեստի կամ գիտության վերաբերյալ Բառացանկ, номенклатура, nomenclature.

Նոստալգիա – գ. Կարոտելու հիվանդություն՝ Կարոտախտ, Հայրենաբաղձություն, ностальгия, nostalgia.

Նովել – գ. Անակնկալ ավարտով կարճ պատմվածք՝ **Նորավեպ**, новелла, novel.

Նուդիզմ – գ. Ուղղություն կյանքում և արվեստում՝ **Մերկապաշտություն**, нудизм, nudism.

Ներաստենիա – գ. Կենսական ուժերի նվազում՝ **Անուժություն**՝ **Կենսանվազություն**, неврастения, neurasthenia.

Ներոզ – գ. (ախտ.) Նյարդային հիվանդություն՝ **Ջղախտ**, невроз, neurosis.

Ներոպաթոլոգ – գ. (բժշկ.) Նյարդային հիվանդությունների բժիշկ՝ **Նյարդաբան**, **Ջղախտաբույժ**, невропатолог, neuropathist.

Շ

Շանսոն(ետ) – գ. **Ջվարճերգ**, шансонет(ка), shansonet.

Շասսի – գ. (տեխն.) **Հենասարք**, шасси, chassis.

Շարմանկա – գ. Երաժշտական գործիք՝ լարավոր կամ ստեղնավոր, որ գործարկվում է բռնակը պտտելու միջոցով՝ **Անվաջութակ**, шарманка, hurdy-gurdy.

Շարֆ – գ. Վիզը պատող շալ՝ **Փողպատ**, шарф, scarf.

Շարլոն – գ. 1. **Ձևանմուշ**, 2. Հասարակ, էժանագին կտոր, որ դերձակության՝ ձևարարության մեջ գործածվում է նախնական չափերը վերցնելու համար՝ **Արայիշ**, шаблон, template.

Շիզոֆրենիա – գ. (*ախտ.*) **Մտահեղձում**, шизофрения, schizophrenia.

Շլագբաում – գ. Անցնելն արգելող ցանց, ցանցարգել՝ **Ուղեփակոց**, **Անցարգել**, шлагбаум, barrier.

Շոկոլադ – գ. **Կոլահատ**, шоколад, chocolate.

Շտաբ – գ. **Սպայակույտ**, штаб, staff.

Շտեմպել – գ. Նամակադրոշմ՝ **Դրոշմակ**, штемпель, stamp.

Պ

Պակտ – գ. Պետությունների միություն՝ **Դաշինք**, **Ուխտ**, пакт, pact.

Պանթեիզմ – գ. (*փիլ.*) Փիլիսոփայական ուղղություն, որ բնության մեջ տեսնում է Աստծուն՝ **Բնապաշտություն**, пантеизм, pantheism.

Պանթեիստ – ան. գ. (*փիլի.*) Բնությունը և բնական երևույթները պաշտող, **Բնապաշտ**, пантеист, pantheist.

Պանորամա – գ. Համայնապատկեր, **Շրջատեսարան**, панорама, panorama.

Պառլամենտ – գ. Իշխանության օրենսդիր մարմին՝ **Խորհրդարան**, парламент, parliament.

Պաստել – գ. Ածուխով նկարված պատկեր՝ **Ածխանկար**, пастель, pastel.

Պարադիգմա – գ. (*լեզվ.*) Բառի բառաձևերի ամբողջությունը՝ **Հարացույց**, парадигма, paradigm.

Պարադոքս – գ. Նորօրինակ դատողություն, որ հակասում է բոլորի կողմից ընդունվածին՝ **Հարակարծություն**, парадокс, paradox.

Պարաշյուտ – գ. **Անկարգել**, **Կանխարգել**, парашют, parachute.

Պարաշյուտիստ – գ. **Անկարգելորդ**, **Անկարգելավոր**, парашютист, skydiver.

Պարոլ – գ. **Նշանաբառ**, **Անցաբառ**, пароль, password.

Պարֆյումեր – գ. Օծանելիք վաճառող՝ **Հոտավաճառ**, парфюмер, perfumer.

Պեդիկյուր – գ. Ոտքերի եղունգների խնամք և հար-
դարում՝ **Ոտնահարդարում**, педикюр, pediker.

Պեդոֆիլ – գ. **Մանկապիղծ**, **Մանկամոլ**, педофил,
pedophile.

Պեմզա – գ. Ծակոտկեն քար՝ **Սպնգաքար**, пемза,
pumice.

Պեյզաժիստ – գ. **Բնանկարիչ**, **Դաշտանկարիչ**, пей-
зажист, landscape-painter.

Պետիցիա – գ. Հանրության կողմից ստորագրված
ու ներկայացված **Խնդրագիր**, **Աղերսագիր**՝ **Հան-
րագրություն**, **Հանրագիր**, петиция, petition.

Պերիսկոպ – գ. Սուզանավի հատուկ դիտակ՝
շուրջըրուրը դիտելու համար՝ **Շրջադիտակ**, пе-
рископ, periscope.

Պիկնիկ – գ. Բացօթյա խրախճանք՝ **Դաշտագնա-
ցություն**, **Դաշտահանդես**, пикник, picnic.

Պինցետ – գ. **Անիծքաչ**, пинцет, tweezers.

Պիպետկա – գ. Աչքին դեղ կաթեցնելու ապակյա
սրվակ՝ **Շթահամար**, пипетка, pipette.

Պլատին – գ. **Լուսնոսկի**, платина, platinum.

Պլատֆորմ – գ. 1. Հենք, 2. Ընտրական պլատֆորմ՝ նախընտրական ծրագրերի ամբողջություն՝ **Ընտրահենք**, платформа, platform.

Պլինտուս – գ. Պատի և հատակի անկյունը քողարկող ձևավոր փայտ՝ **Շրիշակ**, плитус, plinth.

Պլերիտ – գ. (ախտ.) Թոքամիզի բորբոքում՝ **Թաղանթատապ**, плеврит, pleurisy.

Պյուրե – գ. Օսլայով և շաքարով մանկական ուտելիք՝ **Բուր**, пюре, puree.

Պնևմատիկ – ած. Խտացված օդի ճնշումով գործող՝ **Օդաճնշական**, пневматический, pneumatic.

Պոլարիմետր – գ. Գործիք, որ ցույց է տալիս ձգողական ուժի շեղումը՝ **Բևեռաչափ**, поляриметр, polarimeter.

Պոլիկլինիկա – գ. Բուժարան, Դարմանատուն, поликлиника, polyclinic.

Պոլիուրիա – գ. Հաճախամիզություն, Բազմամիզություն, полиурия, uorrhagia.

Պոմիդոր – գ. Տոմատ, Լոլիկ, томат, помидоры, tomato.

Պոստ-սյուրռեալիզմ – գ. (արվ.) Հետ-գերիրապաշտություն, пост-сюрреализм, post-surrealism.

Պոտենցիա – գ. Ներուժ, Կարողականություն, потенция, potency.

Պոտենցիալ – ած. Ներուժ՝ Կարողականություն ունեցող, потенциальный, potential.

Պրեզենտացիա – գ. 1. Փառաբանություն, 2. Շնորհավորանք, 3. Շնորհանդես, Գիներձոն, презентация, presentation.

Պրեզերվատիվ – գ. Անդամաշապիկ, Պահպանակ, презерватив, condom.

Պրեմիերա – գ. Առաջնախաղ, Բեմել, премьерера, premiere.

Պրես-կոնֆերանս – գ. Մամուլի կոնֆերանս, Ասուլիս, пресс-конференция, press-conference.

Պրետենցիոզ – ած. Հավակնոտ, Հավակնամիտ, претенциозный, flatulent.

Պրիզմա – գ. (երկրչ.) Հատվածակողմ, призма, prism.

Պրոբ – գ. Թանկարժեք մետաղների ձուլվածքների վրա դրվող դրոշմ, կնիք, որը ցույց է տալիս ազնիվ մետաղների պարունակության տոկոսը՝ Հարգ, Հարգադրոշմ, Հարգանիշ, Փորձադրոշմ, проба, sample.

Պրոգրեսիա – (մաթ.) գ. Մասսկացում, Առաջան-
ցում, прогрессия, progression.

Պրոպագանդիստական – ած. Քարոզչական, про-
пагандистский, propagandistic.

Պրոպելլեր – գ. (տեխն.) Օդանավի պտուտակ՝
Օդապտուտակ, пропеллер, propeller.

Պրոտոպլազմա – գ. (կենս.) Բջջի միջուկը կազ-
մող նյութ՝ Նախանյութ, протоплазма, protoplasm.

Պրոֆեսիոնալ – ած.գ. Իր մասնագիտության մեջ
հմուտ՝ Արհեստավարժ, профессиональный, pro-
fessional.

Պրոֆեսիոնալիզմ – գ. Արհեստավարժություն,
профессионализм, professionalism.

Պրոֆեսոր – գ. Ավագ ուսուցիչ՝ Ուսուցչապետ,
профессор, professor

Պրոֆիլ – գ. Դեմքի մի կողմը պատկերող նկար՝
Կիսադեմ, профиль, profile.

Պուանտիզմ – գ. Ուղղություն արվեստում՝ Կի-
տապաշտություն, пуантизм, puantizm.

Պուլտ – գ. Հեռավար, пульт, remote controller.

Ռ

Ռադիկալ – ւծ.(փիլ.) Արմատական, радикаль-
ный, radical.

Ռադիկալիզմ – ւծ. Արմատականություն, ради-
кализм, radicalism.

Ռադիո – գ. Չայնասփյուռ, радио, radio.

Ռադիոակտիվ – ւծ. Ռադիացիոն ճառագայթներ
արձակող՝ ճառագայթագործոն, радиоактивный,
radioactive.

Ռադիոթերապիա – գ. Ճառագայթաբուժում, Շո-
դաբուժում, радиотерапия, radiotherapy.

Ռադիոլոգ – գ. Ռադիոակտիվ նյութերով աշխա-
տող՝ Շոդաբան, радиолог, radiologist.

Ռախիտ – գ. Ոսկրաթերություն, Ռղնակորություն,
рахит, rickets.

Ռակետ (թենիսի) – գ. Թնճակ, ракетка, racket.

Ռացիոնալիստ – գ. Ամեն ինչ տրամաբանու-
թյամբ բացատրող ուսմունքի հետևորդ՝ Բանա-
պաշտ, рационалист, rationalist.

Ռացիոնալիզմ – գ. (փիլ.) Բանապաշտություն,
рационализм, rationalism.

Ռեալիզմ – գ. Իրապաշտություն, реализм, realism.

Ռեալիստ – ած. գ. Իրապաշտ, реалист, realist.

Ռեակցիա – գ. 1. Հակազդեցություն: 2. Անդրադարձ, реакция, reaction.

Ռեբուս – գ. Նկարահանելուկ, Նշանահանելուկ, ребус, rebus.

Ռեժիսոր – գ. Բեմադրիչ, Բեմավար, Դերուսույց, режиссер, director.

Ռելյատիվիզմ – գ. Ուսմունք մարդկային գիտելիքների հարաբերականության, պայմանականության և սուբյեկտիվ բնույթի մասին՝ **Հարաբերապաշտություն**, релятивизм, relativism.

Ռեկորդ – գ. (մարզ.) Մրցման ժամանակ ձեռք բերված բարձրագույն արդյունք՝ **Մրցանիշ**, рекорд, record.

Ռեմարկ – գ. Դրամատիկական երկերում հեղինակային նշումներ կատարելը՝ **Նշագրում**, ремарка, remark.

Ռեյտինգ – գ. Վարկանիշ, рейтинг, rating.

Ռետրոսպեկտիվ – գ. Դեպի հետ նայող՝ **Հետահայաց**, ретроспективный, retrospective.

Ռիթմ – գ. 1. Կշռույթ, Կշռականություն, 2. (բժշկ.)
Զարկ, Սրտազարկ, ритм, rhythm.

Ռիթմիկ – ած. Կշռութային, Կշռութավոր, ритми-
ческий, ритмичный, rhythmical.

Ռոբոտ – գ. Մարդամեքենա, робот, robot.

Ռեիզոր – գ. Հաշիվները քննող՝ Հաշվեքննիչ, Վե-
րաքննիչ, ревизор, auditor.

Ռուլետկա – գ. Չափերիզ, рулетка, roulette.

Ս

Սաբոտաժ – գ. Նենգադուլ, саботаж, sabotage.

Սամմիթ – գ. Պետությունների ղեկավարների
մասնակցությամբ միջազգային հավաք, Գագա-
թ(ն)աժողով, Գերաստիճան, Խորհրդաժողով, Վե-
հաժողով, саммит, summit.

Սայթ – գ. Համացանցային հասցե՝ Կայք, Կայքէջ,
сайт, site.

Սելեն – գ. (քիմ.) Լուսնաղ, селена, selenium.

Սելենիտ – գ. (քիմ.) Լուսնաքար, селенит, selenite.

Սեկտոր – գ. (երկրչ.) Հատված, сектор, sector.

Մեկջիա – գ. Օդակայաններում դեպի համապատասխան ելքը տանող միջանցք՝ **Վանդակորմ**, секция, section.

Մեյսնոգրաֆ – գ. (*տեխն.*) Երկրակեղևի ցնցումներն արձանագրող սարք՝ **Շարժագիր**, сейсмограф, seismograph.

Մենատ – գ. 1. Ավագների ժողով: 2. Բարձրագույն օրենսդիր մարմին՝ **Ծերակույտ**, сенат, senate.

Մենատոր – 1. ան. Ծերակույտին վերաբերող: 2. գ. Ծերակույտի անդամ՝ **Ծերակուտական**, сенатор, senator.

Մենդվիչ – գ. Լավաշ՝ մեջը միս, պանիր և այլն՝ **Լոլաճ**, сэндвич, sandwich.

Մենսուալիզմ – գ. 1. Փիլիսոփայական ուղղություն, ըստ որի բոլոր գաղափարների հիմքում ընկած են զգայությունները՝ **Զգայապաշտություն**, сенсуализм, sensualizm.

Մենսուալիստ – ան. 1. Զգայապաշտությանը հետևող՝ **Զգայապաշտ**, сенсуалист, sensualist.

Սեքսուոլոգիա – գ. Գիտաճյուղ սեռային վարքի մասին՝ **Սեռախոսություն, Սեռաբանություն, сексология, sexology.**

Միգար – գ. **Ծխազլան, сигара, cigar.**

Միգարետ – գ. 1. Գլանակ, 2. Ծխախոտ՝ Ծխազլանիկ, Ծխիկ, **сигарета, cigarette.**

Միեստա – գ. Ճաշից հետո քնելը՝ **Ճաշքուն, сиеста, siesta.**

Միլլոգիզմ – գ. Տրամաբանական փաստարկման ձև՝ **Հավաքաբանություն, силлогизм, syllogism.**

Միլուետ – գ. Դեմքի ուրվագիծ՝ **Ստվերագիծ, Դիմաստվեր, силуэт, silhouette.**

Միմվոլիզմ – գ. (արվ.) **Խորհրդապաշտություն, символизм, symbolism.**

Միմվոլիստ – գ. (արվ.) **Խորհրդապաշտ, символист, symbolist.**

Միմվոլիստական – ած. (արվ.) **Խորհրդապաշտական, символистический, symbolic.**

Միմֆոնիա – գ. **Համանվագ, симфония, symphony.**

Միներիկատ – գ. Արհեստակցական միություն՝ **Արհեստապետություն, синдикат, syndicate.**

- Մինդրոմ* – գ. Համախտանիշ, синдром, syndrome.
- Մինուսոիդ* – գ. Լեզվաբանության մեջ ձայնի զծապատկեր՝ **Չայնագծում**, синусоид, sinusoid.
- Միֆիլիս* – գ. (*ախտ.*) **Վեներախտ, Ֆրանկախտ**, сифилис, syphilis.
- Միֆոն* – գ. **Կնճափող, Սելկանոթ**, сифон, siphon.
- Մկանդալ* – գ. 1. **Կոիվ, Վեճ, Տուրուդմբոց**, 2. Լայնորեն հայտնի դարձած **Խայտառակություն, 3. Գայթակղություն**, скандал, scandal.
- Մկարլատինա* – գ. Տարափոխիկ հիվանդություն՝ **Քուրեշ, Շառատենդ, Կարմրախտ**, скарлатина, scarlet fever.
- Մկաուտ* – գ. Մանկական զանգվածային կազմակերպության անդամ՝ **Արենուշ** (աղջիկ), **Գայլիկ, Արի** (տղա), скаут, scout.
- Մկլերոզ* – գ. Արյունատար անոթների կարծրացում՝ **Կարծրուկ**, склероз, sclerosis.
- Մյուժե* – գ. Դեպքերի հաջորդական ընթացք՝ **Դիպաշար**, сюжет, story.
- Մյուրռեալիզմ* – գ. (*արվ.*) **Գերիրապաշտություն**, сюрреализм, surrealism.

Սյուրռեալիստ – գ. (արվ.) **Գերիրապաշտ**, сюрреалист, surrealist.

Սյուրռեալիստական – ած. (արվ.) **Գերիրապաշտական**, сюрреалистический, surreal.

Սոլո – գ. **Մեներգ, Առանձներգ, Մենանվագ**, соло, solo.

Սոնետ – գ. 14 տողանոց բանաստեղծություն՝ **Չայնյակ, Հնչյակ**, сонет, sonnet.

Սոցիալական – ած. Հասարակությանը վերաբերող՝ **Ընկերային**, социальный, social.

Սոցիալիստ – գ. Սոցիալիստական գաղափաների կրող՝ **Ընկեր(ա)վար**, социалист, socialist.

Սոցիալիստական – ած. **Ընկեր(ա)վարական**, социалистический, socialistic.

Սոցիալիզմ – գ. **Ընկեր(ա)վարություն**, социализм, socialism.

Սոցիոլոգ – գ. Սոցիալական հարցերով զբաղվող գիտնական՝ **Ընկերաբան**, социолог, sociologist.

Սոցիոլոգիա – գ. **Ընկերաբանություն**, социология, sociology.

Սոցիոլոգիական – ած. Սոցիոլոգիային վերաբերող՝ **Ընկերաբանական**, социологический, sociological.

Մպեկտր – Գունավոր ճառագայթների ամբողջությունը՝ **Լուսապատկեր**, спектр, range.

Մպեկտրոսկոպ – գ. Գունաբաժան գործիք՝ **Լուսապատկերացույց**, спектроскоп, spectroscope.

Մպեկույանտ – գ. Ցածր գնով գնող և բարձր գնով վերավաճառող՝ **Շահագետ**, **Շահադետ**, спекулянт, speculator.

Մպերմատոզոիդ – գ. Արական սեռական բջիջ՝ **Սերմնակենդան**, **Սերմնակենսիկ**, **Սերմնեակ**, сперматозоид, sperm.

Մպիդոմետր – գ. (*տեխն.*) 1. **Արագաչափ**, 2. Անցած ճանապարհը ցույց տվող չափ՝ **Ուղեչափ**, спидометр, speedometer.

Մպիրիտիզմ – գ. **Ոգեհավատություն**, спиритизм, spiritualism.

Մպոր – գ. Սովորաբար միաբջիջ գոյացություններ, որոնք ծառայում են անսեռ բազմացման համար՝ **Սերմնիկ**, спора, spore.

Մվաստիկա – գ. Կեռ թևերով խաչ՝ **Կեռխաչ**, свастика, swastika.

Մտալակտիտ – գ. (*հնք.*) Քարանձավի պատերին, հատակին և առաստաղին գոյացած կրային բյուրեղանման քար՝ **Շթաքար, Օորաքար, сталактит, stalactite**.

Մտատիկա – գ. Մեխանիկայի մի բաժինը՝ **Կայաբանություն, статика, statics**.

Մտատիստիկա – գ. Վիճակագրություն, **Կայագրություն, статистика, statistics**.

Մտետումետր – գ. Կրծքի կորությունը, շրջագիծը, կրծքավանդակի ծավալն ու կծկումը չափող գործիք՝ **Կրծաչափ, стетометр, stethometer**.

Մտետոսկոպ – գ. Սրտի ու թոքերի աշխատանքը լսելու գործիք՝ **Կրծադետ, стетоскоп, stethoscope**.

Մտետոսկոպիա – գ. Սրտի և թոքերի քննություն կրծադետով՝ **Կրծադիտություն, стетоскопия, stethoscopy**.

Մտերեոսկոպ – գ. (*տեխն.*) Սարք, որ հնարավորություն է տալիս ստանալ առարկաների ոչ թե միաչափ, այլ ծավալային պատկերները՝ **Հաստատացույց, стереоскоп, stereoscope**.

Մտերեոտիպ – գ. **Կարծրատիպ, Հաստատատիպ, стереотип, stereotype**.

Ստիլյագ – գ. Նորաձևության մոլի հետևորդ՝ **Տարագամոլ**, *стиляга, mod.*

Ստրատեգիա – գ. Պատերազմներ վարելու արվեստը և դրա տեսությունը՝ **Ռազմավարություն**, *стратегия, strategy.*

Ստրեպտոբացիլ – գ. (*կենս.*) **Շարացալիկ**, *стрептобациллы, streptobacillus.*

Ստրիպտիզ – գ. **Մերկապար**, **Հեստապար**, *стриптиз, striptease.*

Սցենար – գ. **Բեմազիր**, *сценарий, scenario.*

Սուբյեկտիվ – ած. Անձնական կարծիքի կամ ճշակի վրա հիմնված՝ **Ենթակայական**, *субъективный, subjective.*

Սուլֆատ – գ. (*քիմ.*) Ծծմբական թթվի աղ՝ **Ծծրմբատ** *сульфат, sulfate.*

Սուպերշապիկ – գ. Գրքի երկրորդ շապիկը, կազմը՝ **Վրկնաշապիկ**, *суперобложка, book jacket.*

Սուռոգատ – գ. Որակյալ նյութին փոխարինող անորակ նյութ՝ **Փոխանյութ**, *суррогат, surrogate.*

Սուվերենություն – գ. Ինքնիշխանություն, **Գերիշխանություն**, *суверенность, sovereignty.*

Մփիքեր – գ. 1. Համերգ՝ հանդես վարող՝ **Հանդիսավար**: 2. Խորհրդարանի նախագահ՝ **Խոսնակ**, спикер, speaker.

Վ

Վազելին – գ. **Նավթաճարպ**, вазелин, vaseline.

Վայրուտա – գ. 1. Դրամանիշի օրվա փոխարժեքը: 2. Օտար դրամանիշ՝ **Արժույթ**, **Տարադրամ**, валюта, currency.

Վիզա – գ. Երկիր այցելելու հրավեր՝ **Այցեգիր**, виза, visa.

Վիտամին – գ. **Վենսանյութ**, витамин, vitamin.

Վիտրաժ – գ. **Ապակենկարչություն**, витраж, stained-glass window.

Տ

Տակտիկա – գ. **Մարտավարություն**, **Զորակարգություն**, **Գերակարգություն**, тактика, tactics.

Տանկ – գ. Հրասայլ, Մարտասայլ, танк, tank.

Տանկիստ – գ. Հրասայլը վարող՝ Հրասայլորդ, танкист, trooper.

Տաշիզմ – գ. (արվ.) Ուղղություն նկարչության մեջ՝ Բճապաշտություն, ташизм, Tachisme.

Տարա – գ. Այն, ինչի մեջ պահվում է ապրանքը՝ Կշորդ, тара, container.

Տարիֆ – գ. (տնտես.) Գնացուցակ, тариф, tariff, rate.

Տարսի – գ. Վարձակառք, такси, taxi.

Տելեքս – գ. (տեխն.) Հեռատիպ, телекс, telex.

Տեխնիկ – գ. Արհեստագետ, техник, technician.

Տենդենցիոզ – ած. Միտումնավոր, Ձգտումնավոր, тенденциозный, tendentious.

Տեռոր – գ. Ահաբեկչություն, террор, terror.

Տեռորիստ – գ. Ահաբեկիչ, террорист, terrorist.

Տեռորիստական – ած. Ահաբեկչական, террористический, terroristic.

Տերմին – գ. Գիտարտ, Եզր, Եզրույթ, термин, term.

Տերմինաբանական – ած. Եզրաբանական, терминологический, terminological.

Տերմինաբանություն – գ. Եզրաբանություն, терминология, terminology.

Տոն – գ. Երաժշտական ձայնանիշի ցույց տված ձայնի բարձրությունը՝ **Չայնաստիճան**, тон, tone.

Տոնամետր – գ. (*տեխն.*) Արյան ճնշումը չափող գործիք, **Արենաչափ**, **Ճնշագիր**, тонометр, tonometer.

Տոպոգրաֆիա – գ. **Տեղագիր**, **Երկրագիր**, топография, topography.

Տրագիկոմեդիա – գ. **Ողբերգակատակերգություն**, **Եղերագավեշտ**, **Եղերակատակ**, трагикомедия, tragicomedy.

Տրախոմա – գ. (*ախտ.*) Աչքի վարակիչ հիվանդություն՝ **Խշրուկ**, трахома, trachoma.

Տրամպլին – գ. (*մարզ.*) **Ոստնակ**, **մեկնալաստ**, трамплин, springboard.

Տրամվայ – գ. **Էլեկտրաքարշ**, **Հանրակառք**, трамвай, tram.

Տրանզիտ – գ. **Տարանցում**, транзит, transit.

Տրավմատոլոգ – գ. (*բժշկ.*) **Ոսկրաբույժ**, **Վնասվածքաբան**, **Բեկաբույժ**, травматолог, traumatologist.

Տրավմատոլոգիա – գ. (*բժշկ.*) **Վնասվածքաբանություն**, **Բեկաբուծություն**, травматология, trauma.

Տուրնիկետ – գ. (*տեխն.*) Շարժական անցարգել **Դառնակ**, турникет, turnstile.

Տուռնիր – գ. (*մարզ.*) **Մրցաշար**, турнир, tournament.

Տուրիստ – գ. Հանգստի, նոր վայրեր տեսնելու կամ իր երկրի տարբեր շրջաններին ծանոթանալու համար ճանապարհորդող՝ **Զբոսաշրջիկ**, **Աշխարհաշրջիկ**, турист, tourist.

Տուրիզմ – գ. Զբոսնելով շրջելը իբրև մարզաձև՝ **Զբոսաշրջություն**, туризм, tourism.

Ց

Ցեզուրա – գ. Բանաստեղծական տողի ամեն մի հատվածը, որ ավարտվում է շեշտակիր վանկով՝ **Հատաձ**, цезура, caesura.

Ցիկլոն – գ. **Պտտահողմ**, **Կիկլոն**, циклон, cyclone.

ՈԻ

Ուիք-էնդ – գ. Շաբաթվա վերջին՝ հանգստյան օրերը՝ շաբաթ և կիրակի՝ **Շաբաթավերջ**, уик-энд, weekend.

Ունիվերսալ – ած. Համապիտանի, универсальный, universal.

Ուտիլիտարիզմ – գ. Օգտապաշտություն, утилитаризм, utilitarianism.

Փ

Փախլալա – գ. Խմորի բարակ թերթերից պատրաստված թխվածք՝ **Թերթանուշ**, пахлава, baklava.

Ք

Քիմիա – գ., Բնալուծություն, Տարրաբանություն, химия, chemistry.

Քիմիկոս – գ. Տարրաբան, Բնալուծ, химик, chemist.

Քամելեոն – գ. (*կենդ.*) Նրբալեզուների ցեղին պատկանող մողես՝ **Գետնադուծ**, хамелеон, chameleon.

Քրոմոսոմ – գ. (*կենս.*) Ժառանգական հատկանիշները կրող մասնիկներ՝ **Մասնատարր**, **Սերնդակետ**, хромосома, chromosomes.

Քրոնիկոն – գ. Հակիրճ տեղեկություն օրվա լուրերի շուրջ՝ **Մանրալուր**, хроника, chronicle.

Օ

Օբյեկտիվ – ան. 1. Անկողմնակալ, Անաչառ, 2. Առարկայական, объективный, objective.

Օնլայն – մ. Համակարգչի՝ ցանցին միշտ միացած լինելը, Առցանց, онлайн, online.

Օպերա – գ. Երգախաղ, опера, opera.

Օսցիլոգրաֆ – գ. (տեխն.) Տատանագրիչ, осциллограф, oscilloscope.

Օրանգուտան – գ. Խոշոր կապիկ՝ Անտառամարդ, орангутан, орангутанг, orangutan.

Օրգանական – գ. Գործարանավոր, органический, organic.

Օրգանիզմ – գ. Գործարանավորություն, организм, organism.

Օրթոպեդ – գ. (բժշկ.) Մարմնուղղակ, ортопед, orthopaedist.

Օրիենտացիա – գ. Քաղաքական ուղղություն՝
Շողմնորոշում, Արևելում, ориентация, orientation.

Ֆ

Ֆակտուրա – գ. Ապրանքագիր, Բեռնագիր, Վաճառագիր, фактура, invoice.

Ֆեդերալ – ած. Միութենական, Դաշնային, федеральный, союзный, union.

Ֆեդերացիա – Պետությունների միավորում միևնույն կազմում՝ Դաշնություն, федерация, federation.

Ֆեոդալ – գ. Ինքնիշխան Հողատեր, Ավատապետ, феодал, feudal lord.

Ֆեոդալիզմ – գ. Ավատապետություն, феодальный, feudal.

Ֆերմա – գ., Ագարակ, Հանդ, ферма, farm.

Ֆերմեր – գ. Ագարակապան, Ագարակատեր, фермер, farmer.

Ֆիբրին – գ. (*ախտ.*) Նյարդիտ, фибрин, fibrin

Ֆիզիոլոգ – գ. 1. Բնական երևույթներ քննող, 2. Զգայող էակների հատկանիշները ուսումնասիրող՝ **Բնախոս**, физиолог, physiologist.

Ֆիզիոլոգիա – գ. 1. Գիտաճյուղ, որն ուսումնասիրում է կենդանական և բուսական աշխարհի կյանքը և գործունեությունը: 2. Զգայող էակների մասին գրված ուսումնասիրություն՝ **Բնախոսություն**, физиология, physiology.

Ֆիզիոնոմիստ – գ. Դիմագծերով մարդու բնավորությունը որոշող՝ **Դիմագետ**, физиономист, physiognomist.

Ֆիլեր – գ. (*տեխն.*) **Թելահան**, филер, tracker.

Ֆիլտր – գ. Ծակոտկեն քար, որ գտում է հոսող հեղուկները՝ **Զտիչ**, **Մզաքար**, фильтр, filter.

Ֆինալ – (*մարզ.*) գ. **Եզրափակիչ** խաղ, **Ավարտական**, **Մրցավարտ**, финал, final.

Ֆինիշ – (*մարզ.*) գ. **Վերջնագիծ**, финиш, finish.

Ֆիտոպաթոլոգիա – գ. Բույսերի հիվանդություններն ուսումնասիրող գիտություն՝ **Բուսախտաբանություն**, фитопатология, phytopathology.

Տլեշ – գ. Տեղեկության էլեկտրոնային կրիչ՝ **Երթուղիչ**, флеш, flash.

Տոլզա – գ. Ոսկու, արծաթի, ալյումինի բարակ թիթեղ՝ **Չառեկ**, фольга, foil.

Տոնդ – գ. Հիմնադրամ, фонд, fund.

Տոտոմետր – գ. Լույսի ուժը չափող գործիք՝ **Լուսաչափ**, фотометр, photometer.

Տոտոմետրիա – գ. Լույսի ուժը չափելու գործողություն՝ **Լուսաչափություն**, фотометрия, photometry.

Տոտոլիտոգրաֆիա – գ. Վիճագրական տպագրության եղանակ՝ **Լուսավիճագրություն**, фотолитография, photolithography.

Տորզաց – գ. Գրքի առաջաթերթ՝ **Պահպանակ**, форзац, flyleaf.

Տունիկուլյոր – գ. Ճոպանուղի, Շղթայակառք, фуникулёр, funicular.

Տուտորիստ – գ. Ապագայապաշտ, футурист, futurist.

Տուտորիզմ – գ. Ապագայապաշտություն, футуризм, futurism.

Ֆուրգոն – գ. Բեռնատար ավտոմեքենա, **Բեռնակառք**, фургон, van.

Ֆուրունկուլ – գ.(ախտ.) Մաշկի թարախոտ ուռուցք, **Թարախապալար**, **Պզուկ**, **Մկնոռ**, фурункул, furuncle.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջաբան.....	3
Համառոտագրությունների ցանկ	7
Ա.....	9
Բ	15
Գ.....	18
Դ.....	21
Է	25
Ժ.....	29
Ի	29
Լ.....	33
Խ.....	34
Կ.....	35
Հ.....	41
Մ.....	44
Յ.....	48
Ն	49
Շ	50
Պ.....	51

Ω.....	57
U.....	59
ϕ.....	67
S.....	67
⊗.....	70
Ω _H	70
Φ.....	71
⊗.....	71
O.....	72
⊗.....	73

Ռ.Կ. Սաքապետոյան

ԲԱՌԳՐՔՈՒՅԿ

Նոր և նորակազմ բառեր հայերենում

Համակարգչային ձևավորումը՝ Կ. Չալաբյանի
Կազմի ձևավորումը՝ Ա. Ստեփանյանի
Տեխ. սրբագրումը՝ Լ. Հովհաննիսյանի

Չափսը՝ 70x90 1/32: Տպ. մամուլ 2,5:
Տպաքանակը՝ 400 օրինակ:

ԵՊՀ հրատարակչություն

ք. Երևան, 0025, Ալեք Մանուկյան 1

